

Панченко Вікторія Валеріївна
кандидат юридичних наук,
асистент кафедри земельного та аграрного права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

**ДЕРЖАВНА КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВА ДІЯЛЬНІСТЬ В АГРАРНОМУ
СЕКТОРІ ЯК СКЛАДОВА ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ:
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ**

З поширенням якісної та інформаційної фальсифікації (відсутність сертифікатів, їх прострочення, маркування продукції як органічної, яка такою не є тощо) продуктів харчування потреба в екологічно безпечній продукції на світовому

ринку постійно зростає, а Україна, маючі всі передумови по виробництву безпечної сільськогосподарської продукції, може зайняти провідне місце в Європейському Співтоваристві щодо забезпечення ринку продукцією належної якості. Так, окрім стабільного забезпечення населення країни якісним, безпечним, доступним продовольством, аграрний сектор України спроможний на вагомий внесок у розв'язання світової проблеми голоду.

Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2013 року № 806-р, передбачає аграрний сектор України як системоутворюючий у національній економіці, що формує засади збереження суверенності держави – продовольчу та у визначених межах економічну, екологічну та енергетичну безпеку, забезпечує розвиток технологічно пов'язаних галузей національної економіки та формує соціально-економічні основи розвитку сільських територій.

Отже, перед нашою державою стоять завдання розвитку сільського господарства, забезпечення його рентабельності, продовольчої безпеки та соціально-економічного розвитку сільських територій.

За таких умов важливе значення має забезпечення права кожного на якісні та безпечні продукти харчування шляхом встановлення заходів юридичної відповідальності за невиконання чи неналежне виконання вимог чинних нормативно-правових актів. Це забезпечить темпи економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників із одночасним неухильним дотриманням соціальної спрямованості та екологічних вимог у цій галузі.

При цьому, посилення процесів глобалізації потребує адаптації до умов, що постійно змінюються, а відповідно – подальшого удосконалення аграрної політики через контрольно-наглядову діяльність та державне управління в аграрному секторі на сучасному етапі, де контроль і нагляд виступають важливими складовими змісту державного управління і є основними адміністративними засобами превенції, виявлення і припинення порушень законодавства, що дає підстави розглядати їх як спосіб та засіб забезпечення законності й дисципліни у процесі здійснення державної виконавчої влади.

Контрольно-наглядова діяльність в аграрному секторі полягає у спостереженні за функціонуванням суб'єктів аграрних правовідносин, в отриманні інформації про стан законності у цій сфері, попередженні та усуненні порушень законодавства, визначенні причин та умов, що їм сприяли, застосуванні заходів відповідальності, наданні організаційно-правової допомоги підконтрольним суб'єктам в усуненні встановлених порушень, які мають попереджувальний характер.

Контрольно-наглядова діяльність в аграрному секторі охоплює суспільні відносини щодо безпечності та якості сільськогосподарської продукції; органічного сільського господарства; використання землі та інших природних ресурсів для потреб сільськогосподарського виробництва; розведення сільськогосподарських тварин; вирощування сільськогосподарських культур; технічного забезпечення в цій сфері тощо. При цьому, відсутній окремий нормативно-правовий акт щодо даного виду управлінської діяльності в аграрному секторі, однак, є зако-

нодавчі акти, що вміщують відповідні норми міжгалузевого характеру, які у своїй сукупності утворюють правовий інститут контрольно-наглядової діяльності в аграрному секторі.

Правова основа здійснення контрольно-наглядової діяльності в аграрному секторі міститься у Законі України від 5 квітня 2007 року № 877-У «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», в якому визначені правові та організаційні засади, основні принципи і порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, повноваження органів державного нагляду (контролю), їх посадових осіб і права, обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю). Серед інших законодавчих актів, які регулюють здійснення контрольно-наглядової діяльності в окремих сферах сільського господарства є Закони України: від 23 грудня 1997 року № 771/97-ВР «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»; від 26 грудня 2002 року № 411-IV «Про насіння і садивний матеріал»; від 18 вересня 2012 року № 5293-VI «Про аквакультуру»; від 18 травня 2017 року № 2042-VIII «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин»; від 21 грудня 2017 року № 2264-VIII «Про безпечність та гігієну кормів» (набирає чинності з 19 січня 2020 року) та ін..

Таким чином, попередження правопорушень в аграрному секторі полягає у здійсненні адміністративних заходів визначених нормами права компетентними державними органами (Міністерством аграрної політики та продовольства України, Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів та ін.) як способи офіційного впливу на фізичних та юридичних осіб задля запобігання правопорушень та виявлення можливих протиправних діянь, їх попередження та локалізації наслідків з метою забезпечення законності.

Враховуючи вищезазначене, можна стверджувати, що приведення державної контрольно-наглядової діяльності в аграрному секторі до спрощеної системи, запроваджуючи новітні наукові підходи (наприклад, удосконалення способів визначення фальсифікації продукції), підвищуючи санкції за порушення законодавства в сфері виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції, дозволить спростити відповідні контрольно-наглядові провадження, істотно зменшити кількість відповідних заходів, підвищити прозорість та ефективність їх здійснення шляхом підвищення ефективності реалізації функцій державного нагляду та контролю в Україні, концентруючи контрольно-наглядові повноваження у межах компетенції єдиного органу.